

שלושה ימים אחרים בחייו של עמוס שיבטן

"ואדני ברך את אחרית איוב מראשיתו"

איוב מ"ב, י"ב

עמלה עינת

האזיקים בכיסו של הראשון ואת תנועת-ראשו המהירה-דוחה של חברו. ורק אז ניגש שוב אל השניים בהסכמה שיליכוהו, בתוך הלחש הפנימי-חוזר של "טעות" וההרגשה האבסורדית של צעידה בחלום. בידיעה של "לא יכול להיות", של "עוד רגע יחלוף ממילא". וכך כבוד כמו חוד של חיוך שמתדגדג-שורט. — חוויה חדשה איך שלא יהיה.

הרבה טרוניות היו לאירה אשתו אח"כ. בקשר להתנהגותו באותו בוקר. — אדם ברמתך, במעמדך — היתה טוענת בטון המטיף-יבכני שסיגלה לעצמה — לא זוכר שלפני הכל חובה להתקשר לעו"ד? ומה עם להודיע לי בבית? — היא לא תיתן לו לשכוח — הבין משך השנים שלאחר מכן. אפילו אם יחזור כל שהיה ויהיה כשהיה לפני. מוכן היה למעוך את פניה המצויירים כשפנתה אליו בדרך זאת. ועם זאת הבין את צדקתה, ובאופן אבסורדי נהנה מעונשה שאינו מרפה, וחלם את נקמתו. עד שהיתה כופפת באקראי את ראשה לעומתו ופסקתה תסרוקתה החיוורת נפתחת אליו בין שורות שיערה החשוף מצבע בסמוך למקורו. — עלובה שלי — היה לוחש אז לעצמו ברחמי פתאום — נמרה שלי — ומתבונן בה באותו מבט ישן, והיא מסמיקה בכתמים מהירים — תפסיק להסתכל בי ככה. עברו הימים. תשכח מזה.

ב.

הפרוודור הארוך בו עברו היה באופן מפתיע וצפוי ריק עד-כדי הרגשת וואקום לוחצת. לשביב של דעה, הפך את עצמו לדמות ספורטית בתוך מרחפי בולשת אטומים, וחייף לאינפנטיליות ההירוואית שלא חשד בקיומה בתוכו מעולם. אלא שבהמשך חזרה אליו ההרגשה בשינוי פנים, וקימור הפתח של הבניין הקודר (שהיה מוכר לו היטב — ממרחק — בגלל הרמזור הסמוך לו, שהופך משום-מה לאדום, תמיד כשחולפים באותו כביש עירוני צפוף) עורר בו שוב צמרמורת מסור-ימת. ומאוחר יותר — חוסר היכולת להבהיר את המשגה, לשכנע — מול אטי"מות פניו של הקצין שחזר במונטוניות אדישה על זה שכל העניין לא תלוי בו. שאפשר יהיה להתלונן מאוחר יותר, כשיבוא החוקר. שבינתיים אין ברירה. וההרגשה העירומה שהתחילה אצלה עוד לפני העירום הממשי של החיפוש הסטנדרטי — משפיל. — תינהג איתו בעדינות. בכל-זאת לא אחד כזה — קלט את רטינתו הנמוכה של הסוהר. (לא הספיק, למסור לנהג על שיעון הדלק המקולקל — חלף בו בבהלת פתאום). — דווקא אצל העדינים האלה אי-אפשר לדעת — (וכל ישיבות הבורק שזו תצטרך לדחות, מי יודע איך) — לו הייתם מתארים לעצמכם מי אני באמת — ניסה את מבטו הרגיל, המרוחק — סלחני שמסדיר את מרווחי ההייר-כיה הנכונים ללא מלים. רמז של חיוך מבטל חלף על פניהם היודעים של הסוהרים. ומין דחף כזה שהתעורר בו, לצעוק, להכות. — אין לכם בכלל מושג מי אני — וכמו שבר פתאומי שנפער במבטו שהתרחב מזוהר ללא המשקפיים שנלקחו ממנו. — אתה יכול להתקשר הביתה עכשיו. להודיע — פלט האוטומט שמאחורי שולחן הקבלה. צביטה נושנה, לא צפויה נקפצה בגרונו כשעלה הד-קולה המופתע במכשיר. — מה קרה? — מעבר לחומת הוואקום המעובה. כמו מכה קשה במעלה סרעפתו. — אני פה לחקירה קצרה — מסגרות קרח סביב קטעי קולו — טעות כנראה — — כנראה? — מעבר לוואקום העולם — כדאי שעורך-דין — — בעצמך לא יכול להסביר? טבעת חוסר המוצא התהדקה בביטחון אלסטי סביב קולו. — רק טעות אירה. תרגעי — ובלי כל הכנה או מודעות מוקדמת למה שעומד לפרוץ — ותסלחי אם לא תמיד אני — — מה? — לא התכוונתי. ופה מבקשים שאסיים — מרובעי הקרח טפסו עכשיו לעבר עינוי בוחילה מקפאיה. אלא שדווקא אחרי כל זה, בפרוודור המפותל-חשוך, התעוררה בו שוב פתע אותה סקרנות מבודחת, חסרת היגיון — חוויות אחרות חיפשת — מה? עכשיו ההודמנות. האוטנטית. כדאי שתבונן היטב לפני שתיגמר. לפני שייבקשו את סליחתך והכל ייעלם. שים לב לעצמך מן הצד. להצטמררות העור בתוך הסרכל המחוספס, להידוק השיניים — היי, פה לא אסכולת סטניסלבסקי, חבר — המשיך במשחק המתוחכם — נלעג. פה מתבקש ניכור מהדמות. לעקוב אחרי המתרחש החיצוני בלבד. בנקיון חכם, ללא מעורבות רגשית. — ציפור חדשה, חברה — הצטרדו הקולות לעומתו בכניסה לתא המאורך. זוגות עיניים ממששות את עורו — בדוחק שלנו? — התמרדו. ריח שתן חריף נשב כמו הבל מעובה בפניו. — שים לב לפרטים — לחש לעצמו לחשי הגנה נמרצים — גוף זה אתה. צופה מחוץ לדברים. מעריך את יחסית הזמן. — לא שווה להתלכלך בו חברה — קלט בהקלה מבוזה. — ואולי הפית את הטקסטים הפעם. אולי פעם אחת להיות בתוך. לא לברוח. לחוש את הדברים עד סופם. לגעת בקירות המזוהמים-דביקים. בלהט הפנים שמתקרבים אליך. בהבל הפיות הקשה; (המשמעות האמי-תית של החינוך הפרולטרי שלך — עבר בו בחטף נלעג — בין מלצרים נקיים במסיבות-גן צנועות מאופקות. — קשה להאמין עצמחו בכל המקומות עצמחו —) בידיים המצולקות שנוגעות. כפחד שמציף את עור הלחיים הנשאב-מתוח, את כפות הידיים הלחות. דופק הרקות שמתגבר. לא להתעלף בן-אדם. להרגיש. — אתם לא יודעים מי אני, הבינו — הלחש הסנוכני שמתילל בתוכו בחוסר-אונים מביש.

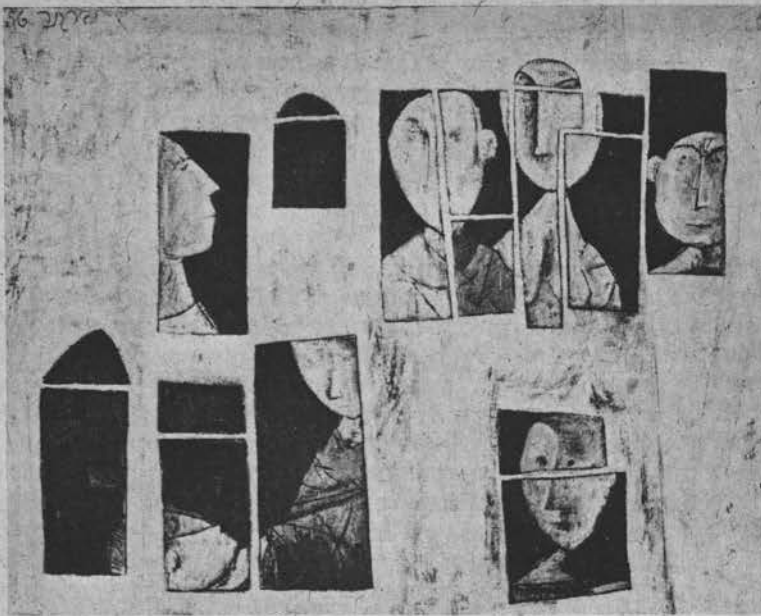

יו שאמרו שלאורך כל התקופה האחרונה, הרגישו כמתח שהיה בו. כמו מועקה על הפנים. צללים מתחת לעיניים, ואפילו מין ריצוד משונה לאורך לחיו האחת. זה היה הטעוץ סמוך לתחילת הפרשה. אלא שלמרובית הפלא (והגיחוך אפילו) לגבי חוסר הדיוק שבהתרשמות האנושית, היו דווקא אותם רגישו מבט, הראשונים שהעידו לאחר שהכל הסתיים כפי שהסתיים, שהם, מלכתחילה ידעו שכלום. עורבא פרח, (לדעתם המאוחרת. כאמור), וזאת בעיקר בגלל חזותו החיצונית שלא ניכר בה סימן של מתח כלשהו. דבר שלא ייתכן כשעוברים חוויה כמו זאת — כך אמרו. אולם כל השיחות וההתרשמויות הללו, נמוכות הטון, בדיעבד היו, ואילו באותו בוקר בו פרץ הדבר, נראו הוא ומזכירתו ותפארת חדרו וסדר יומו ושיחותיו הטלפוניות — הכל לגמרי כרגיל. אותה רוח של ערנות עצבנית משהו. ועם זאת מחוייכת, שיצרה מתיחות פעלתנית אצל כל הסובבים אותו, ושהיו מחבדחים לגביה, שאפילו רה"ר טיו נגועים בה.

נכנס בצעדו הנמרץ-שקט, והסיט כהרגלו את קשר עניבתו שלא השתמש בה אלא לשעות רשמיות. כגון הנסיעה מביתו לבניין המשרדים הגדול (מעבר לגבו של הנהג הצנפה במראה בו ובעיתוניו שחייב להספיק לעבור לפחות על כותרותיהם לפני שמתחיל בסדר יומו העמוס), וכן לפגישות ולארועי-חיוך שונים. לכשעצמו זלזל בכגון אלה, ומיד משנכנס למבצרו הפרטי, הסיט עניבה זו וריווחה לגמרי. (ולפעמים בשעות קיץ חמות היה אפילו מורידה לחלוטין ופותח את צווארון חולצתו הלבנה, כמו בימים ההם), הסיט את מעילו בזריות ומסרו לסווי עם תיק המסמכים שלקח אמש לביתו לעיון, ועם חבילת העיתונים — שתחלק למי שמעור-נין, ול"עבודה ילדתי" — בהחלקה — טפיחה קלה ומעריכה על ישבנה המעוגל, שאין בה אלא חיבה עסקית, ואולי אפילו לא זאת. פשוט נימוס משרדי אלמנטרי. ומיד אח"כ בישיבתו הרשולה בכורסת העור הנעה עובר בחטף על רישומיו מאת-מול, וכבר ההבדל הטלפוני שמתחיל, וסווי לידו, סוגרת את דלתות החדר מצד-פות הסקאי (בידוד כלשהו מפני רעש והטרדה, לפחות למשך שעת העבודה הראשונה, שתקבע את מצב-רוחו ועייפותו למשך כל היום שלאחר מכן). אגב, כל פאר חיצוני זה, בלידת ברירה הסכים לו, שכן הבין את חשיבותו לגבי אחרים. הוא אישית, לא החשיב זאת אף-פעם, ואף נתן ביטוי ברור לכך בדבריו ובהתנהגותו. כפי שכבר הזכרנו. גם בביתו הפרטי, נכנע רק אחרי ויכוחים ארוכים עם אירה אשתו על "מה פירוש תדמית ציבורית ומה היא מחייבת" — לדעתה. בעיקר השתכנע מהטעוץ הצודק מאוד של "מספיק מה שאני משלמת על כל התפקידים החשובים שלך, ואם להיות לך רוב הזמן, אז לפחות בנוחיות ולפי טעמי". עם-זאת עמד בכל חוקף על-כך שחזרו יהיה העתק מדוייק של החדר מבית-הדירות הישן. אותה כוונת פריס, ספה, שולחן, הדגם הפשוט והצנוע כמו לפני הכל. — שום דבר לא ישנה אותך — מה? אפילו כתר — חייכה בכניעה חיונית שלאחר נצחונה הגדול. בעצמה הבינה שבפגימה אחת בשלמות חייבים שניהם. קורבן אלמנטרי למיתוס הסוציאליזם הישן.

הבוקר המידי. התחיל לפיכך כרגיל. וכל הסיפורים האחרים שסופרו אח"כ, לא היה ביניהם לבין מה שקרה באמת, דבר. אגב, רק כך אפשר להבין את ההלם האמיתי שקיבל ולהעריך את יכולת האפיוק והשליטה העצמית הבלתי-אנושית כמעט שגילה. וזה לא שחיכה למשהו כזה כבר זמן רב, כפי שהתלחשו אוכלי קורצא מועדים שבין חבריו. בעצם, אמרו, אפילו הרגיש הקלה מסויימת על שקרה כבר. מפליא איזה צורך חבוי בשמחה לאיד חבוי בכל אחד מאיתנו, שפורץ במקרים כאלה באופן ספונטאני, לפני שמצליחים לרסנו בקרום המוחלק-קדק של השתתפות בעצה, ורחמים ודואגה וכל כיוצ"ב.

משהו בפניהם לא נראה לסווי מיד כשנכנסו לחדרה. — משטרת רמאויות אומ-רים — לחשה לו בטלפון הפנימי. — תבררי במה העניין — ולא הרגיש עדיין בשום מתיחות מיוחדת — עוד רגע — התנצל בטלפון האחר. החיצוני. אלא ששני אלה כבר היו בחדרו. — אצלצל מאוחר יותר — המשיך באותו טון עסקי, שהיה מהול כבר במשהו של רוגז — לא תופס מה קורה לסווי הבוקר. כל מה שהתרחש ברגעים הבאים, היה מנותק מכל הגיון לגביו. פניה המזוהרים של מזכירתו הנאמנה, אצבעה הלחוצה בתוך הסקאי של הדלת, עד שנראה כמו חוד סביב צפורנה החיוורת. — אני — נסתה עוד להסביר משהו על זה שהתירה להם לפרוץ ככה, אלא שאחד מהם כבר קרא אז משפטים סדורים וקפואים מתוך פיסת נייר שבידו, והשני, ניגש אל מרפקו של שיכטן בעדינות מסוייגת החל להובילו החוצה. — משהו של טעות טפשית — אמר בתוכו בביטחון מחוייך עדיין. עד כמה שזכר. — טעות בכתובת, בשם — מאחורי חללי התדהמה שכראשו ובכבטו, מיד נברר — בטוח היה שאמר, ורק זמן רב אח"כ, הגיע למסקנה, אותה אימת עם סווי חודשים לאחר שובו, שבצעם לא הוציא אז אף הגה מפיו. — לא רציתי לעשות עניין. להתווכח חנם. ממילא הייתי משוכנע שהכל מיטווד של רגעים עד להתנצלות במשטרה. לכן — הכי פשוט היה להישמע ולסיים במהירות — שיקר לה אז, כדי להקל מעליה את זכרו של אותו מעמד. והאמת, שלא הבין דבר ברגעים ההם. ורק האוטומט שבתוכו פעל אינסטינקטיבית — לשמור על חזות מכובדת. הזיו בעדינות מוחלטת את ידו של ההוא ממרפקו, ובשלווה אטית ביקש את מעילו ולבשו, והתקין שוב את עניבתו כסדר, (תוך שקלט בחטיפה את רמז

לא. שכל זה לא נכון) ממילא רציתי לעזוב. ממילא אתם — לא שווים. לא שווים. (אם רק יצליח לזוז לפני שהעיניים. הגרון. רק תגידו למה? מה פתאום?) כמו מיתר מתוח שצומח בתוכו. מזקיף את הצוואר כשהפנימי מתרוקן מאוויר — אני עוד — אגרופים מיוזעים בכיסים הפרומים — אראה לכם — במהירות עובר על פניהם (פחדן עלוב. תראה עכשיו. פחדן). כמו חישוק נסגרת הברידות סביבו. ילד קטן. קרח. — למה באכנים אתם? אני לא — תחזיר להם. תהיה גבר — מעגל הפנים הפרועים — אף אחד לא יעזור לך — אף אחד לא יעזור עכשיו. שיבטן. (המסיבות שלך הצפופות. אירה. ליצור קשרים; — עוד לא הספיקו. רק יומיים. עמוס — הפסוקת בראשה הצבוע — מסכנה שלי — — כמעט שכחתי. יש לי פתק בשבילך מהמנכ"ל — "להתאזר בסבלנות. אח"כ כולנו —" — תלכי עכשיו. תלכי!)

צחנת זיעה שטפה את כולו — וודאי מה"כדור" הזה — חלף בו שוב כמו הבהק שבור — מי יודע מה נתנו לי. וגם החדר הסגור-מחניק מול החושך הדחוס. עוד אור כבה בבית שממול. עוד אור — אמא — נתקים מתפוקקים בתוכו. הלבד כמו גומי קשיח. מתכווץ — מתרחב בגרונו. איזה לחץ כחזה. מהירות הדופק (רופא!) כמו גל שוקע פקיעת האברים בתוכו. לצאת. לרוץ בפרוודורים המעוגלים (רופא!). פניו שמשתקפים-נמחקים בקירות הפלדה הקמורים. צעדיהם הקרבים נחרצים מכל הכיוונים — לא תצליח לעולם. מראש ידע. — אני אף-פעם. סוהר. אף-פעם לא!

וכבר סוגרים את כל היציאות, ונשיפות הכלבים, וריח הריר בלשוונותיהם הלוה-טות. — אני לא סובל את הכלב הזה אירה. בסדר. אני פוחד מכלבים מתמיד. כן. פוחד. פחדן. פחדן. קולות נשימתם עליו. או. קיי. אשם. מודה. רק קחו אותם מפה. כן. ככל. ותביאו רופא. הפעם זה הלב. ברור לגמרי. לא זוכר פרטים כעת. לא חשובים הפרטים. הכל זורם אל האמת ממילא. — אין מפלט שיבטן. שום מפלט. — מראש ידעתי.

עד הבוקר התייסר ככה. רק לרגעים, ואולי לשעה קצרה לפני שהתבהרו השמיים לחלוטין. שקע בשינה כבדה אחת, ומיד אח"כ התיישב על המיטה בבהלת פתאום מכווצת, ותיכף לכך נכסף אל עצמו בידעיה נכנעת רגועה מאוד. כשנכנס עורך-הדין אליו ללא כל הודעה מוקדמת, נשאר רק רעד גלי שקט. בכפות ידיו הרפויות מכל הסער שהיה בו. — או. קיי. — חזר בפניו על הדברים בטון נמוך-צרוי — קיבלתי — מול עיניו הדגיות. והוא פורש בין אצבעותיו המרו-צות את ההודעה המודפסת וקורא מתוכה באפסיות מוחלטת ש-בשל חוסר ראיות מספיקות וכדו', אתה משוחרר מרגע זה. — תתכונן — אמר לו — עוד מעט תבוא האשה לקחת אותך, ותוך-כדי אמירה סקרן בעיניו הכולטות בכל הסלידה והאכזבה ואי-האמון המוזעזע האפשריים.

לרגע חש בעלבון ככמכת חשמל צורכת. קלט את כתמי המליחות שבכבדיו. את צחנת גופו. ריסיו שממשיכים לדמוע. — מי אתה שתשפוט? התקומם בו זכר של דבר לרגע, ושקע מיד. — משוחרר? — חזר לאט על אותה מלה שנתפסה באוזניו מקריאתו הארוכה של ההוא — למה? — החליק על עיניו בתנועה נבוכה, ואמד את המרחק עד לאסלה, עם שעקב אחרי כדל הנקמנות הישנה שמתעבה בתוכו כשמדמה את פניו המלוקקים של עורך-הדין הזה בעוד רגע, לכשיגיע אליה.

ג. במכונית, בדרך הקצרה מדי הביתה, ניסה מאוד. הבין שעכשיו הכל עניין של חזרה מהירה. הקיף את עצמו בנתקים. — עוד קצת — אמרה האשה לעצמה. בדרך הקצרה הביתה, מעבר לחומת הסגירות החיזורת שצור — המעבר כאמת קיצוני מדי. אס"כ מה קרה לו כשה"כ?

הגשם נחרש כמגבים בקצב שורקני של גומי משופשף. — צריך להחליף — נרשם בו. —

איזה יום היום? — נזכר לפתע. מבטה נבוך לרגע לשמע הקטיעות המחזרה שבקולו. — יום ששי — השתלטה על עיניה — טוב לפחות שלא-השאירו אותך לשבת. — שיהיה לחברה על מה לדבר הערב. — מוסיק בחיך — נדהמה שוב והתנחמה מידיה, שהרי בציניות הזאת היה כבר משהו מהתנהגותו הרגילה. בהתנערות פתאומית חיפש את העט בכיסו. פיסת נייר כלשהי. דחף כפייתי כמעט שעלה בו להעלות את המשכס של "סעיפי הידידים" מאז: שלב ו. — רשם בחופזה — בסלון של יום שישי. בבית הרעים הוותיקים — שמעתם? — לא

דקירות עיניה מבעד לאד שבעיניו. (את ה"יודעה" עוד נראה ילדתי — ענה אז לסחי מיניה וביה. — מתי? — החזירה מיידית, בחוצפה הפנטסטית-מקסימה-תמימה של הדרך האחר הזה). — אתה לא תעני, להישבר ככה — לחשה הפך צרוי — בוטה — חיים קלים להשאיר אותנו לשלם את כל זה — הרכינה את ראשה במהירות חשודה. שביל העור החיזור בפסוקת שעה הבריק אליו באור הבוקר החלבי. — אירה, רק אל — לו יכול היה לגעת בה לרגע — גמר — קולו המתלכתי של הסוהר. — חכה לעורך-דין לפני שתדבר. — גמר ביקור גביתיה — הרגשת הקלה תמוהה חלפה בו כשהלכה — טוב שנגמר מהר — חשב, ורצה שתחזור, ובחל בקולה, ונוף בעצמו על כך, והרגיש בדמעות שעולות מתוכו ומטפטפות לאט על עור לחייו הסמור.

מאוחר יותר באותו בוקר, הוליכו אותו לבית-המשפט להארכת מעצרו. מעולם קודם לא שם לב לפיתולי הפרוודורים שמתמשכים באותו בניין. הרגיש את המבוכה הזרה של חוסר התמצאות שתופחת בתוכו, ועם-זאת, שמח על אורכת התכנון שניתנה לו בשל דרך מזוהה זו, שהספיק לתאר בה לעצמו את כל מי שמחכה לו כבר שם, עד שחש בפועל בתמיכת עיניהם שמרחוק, ועד שהציפה אותו הרגשת ה"סוף-סוף" הבטוחה-תמימה של הפיתרון הצפוי במהרה. ליד הדלת האחרונה, שנראתה נמוכה מאוד ביחס לגובה הקיר בו נפרצה, התעורר בו לפתע ריגוש מסוג אחר. כמו רטט קצר, בלתי-נשלט ותחושת חיזורן שפושט בכתמים מתרחבים בכל עור פניו. כשנכנס לאולם הקטן, שמע את לחשיהם עוד לפני שהרים את עיניו. בלי משים החליק את סנטרו המזדקף. את מקום העניבה הרגיל — אני יודע שאתם אתי חברה — התחייך בתוכו.

מר עמוס שיבטן — קולו המרוחק — הולם של השופט. הרים עיניו במבט מהיר — סוקר — אולם ריק. ריק. אירה צלובת רגליים ליד איש משופם מרוצה מעצמו. שלושה נערי תיכון רושמים. פעם, בגיל ההתבגרות, עד כמה שזכור לו, סבל מתופעה משונה כזאת של הקטנה והתרחקות עצמים ממנו. כלי כל התראה היו באים עליו רגעים כאלה, לאורך כמה שנים. הסכירו או שזו תוצאה של התרחבות ארגית של האישונים. היה מרגיש משונה מאוד במצב. כמו התבדלות מאולצת בתוך זרמים מתרחקים. היה מנסה אז להושיט יד, לגעת, שכן המרחק האובייקטיבי בינו לבין הדברים לא השתנה, ורק מבטו המתוח-מזוה הפך את העולם למצומצם. בלתי מושג. בפעם הראשונה קרה לו הדבר תוך-כדי הארוע ההוא בתנועה. עוד במרחק מה"צריף", בהיותו בקצה החולית החשופה, כשעוד לא שמע דבר ולא חשד במאום החלו פניהם שבמרפסת העץ מולו מתרחקים וקטנים מול פניו. די נבהל בהתחלה. אלא שמיד, מהמפורשות המשונה, בה הטיחו בו את הדברים. והוא — בצוואר מתריס — זקוף, עזב כפי שבא. ותוך אפוק קשיח ודמעות בלומות ככוח עד שהגיע לחדרו, אל מעבר לדלת הנעולה, שכח את תקרית הראייה המזוהה, או שצרפה לכל אותו מעמד מכזה, עד שחזרה אליו שוב ושוב לאחר מכן. רק שעכשיו זה לא זה — אמר לעצמו בהצלפת הגיון אפזרית שפרצה את מסך ההזייה, ובפעם הראשונה מאז המעצר, חזרה אליו האפשרות האחרת — חשופה ומוחשית ומתקבלת על הדעת כל-כך — משהו באמת קרה. איך לא הבין זאת מיד? אשמה כלשהי. ואולי בכוונה הכשילו. איך שלא יהיה — האחרים יודעים. כולם. זו לא טעות. כוס מים — לחש לשוטר שלידו בטון מכורץ, חדש מאוד. (האם חדש?) גלי בחילה מיוזעים הציפו את עורו כשחש בנער ההוא שעולה בו מנבכי השנים הרחוקות. — השתדל להתאושש חבוב. בהזדמנות זוגית זאת, (גיחוך) שככבד יצאנו, נערוך ביקור קצר במשרדך. אולי שם תוכל כמשהו להיזכר — אותו פוחלץ אדיב במשקפיים. זהו. חזרה נשימתו ונרגעה בבתי-אחת — שם מחכים כולם. לכן לא הטיחו את עצמם. ביד עצבנית עדיין (אולם הולכת ונשלטת), חיפש בכיסו את המסרק הישן, שלא לאכזב את קבלת הפנים המתארגנת בוודאי.

הפרוודור הישר-רחב שמוכיל מהמעלית למשרדו, היה ריק — חלול כביום הוצאתו משם. פקידה אחרת גמגמה משהו בפנים חיוורות-מתוחות בעניין התיקים-שמונחים-מוכנים-על-השולחן-המנהל-הכללי-שבישיבה-חשובה-במקום-אחר. מז-כיר מוכר רכן במהירות על שרוך נעלו שנפרם. — אני לא צריך אף אחד מכם — התקפלה בו היבכה הלחוצה בין הסרעפת לגרון, ופילגה את שפתיו להעווייה שחצנית-מגחכת כמו אז — בצריף התנועה הישן — אתה עוד תתחרטו על כל זה. — אני שואל שאלה פשוטה שיבטן — הלוכך הסכלני בחלבוני עיניו של החוקר שרמל פניו. — פיסת נייר — ביקש בשקט קפוא — מה היו אז הסעיפים שרשם לעצמו, לפני שנים. על ה"סימניה" ההיא בספר "איוב" ל"בגרות"?

שלים בתגובות חברים לכישלון:

א. דווקא הוא? — (הפתעה) לא יכול להיות. ב. אדפטציה של הרעיון — אס-כי אפשר היה לתאר, במחשבה שנייה, טיפוס כמורו — ג. הצדקה שמדחיקה מראש רגשי אשם אפשריים — כעצם אפילו מגיע לו קצת ד. שמץ לבטים מצפוניים — אולי צריך היה לעזור איכשהו. ד. (1) פיתרון ש"בלית ברירה" — רק שעסוקים כל כך. ד. (2) פתרון אידיאי — מי שצריך לעסוק בזה במוסדות המתאימים — יעסוק, לנו אין כל זכות להתערב. ה. השתחררות פנימית כריאה — ככלל מה אנחנו חייבים לו? למה? — אתה מסתבך שיבטן. כל מה ששאלתי, היה בעניין הצ'ק שקיבלת — הזיעה ששוטפת אותו שוב בליטה. חיוך החוקר המבין, — לא דייקתי אתה אומר? כרישום? מה אמרתי? מי אמר? איך התחיל בכלל הכל? — כשהחזירו אותו בשעות הצהריים המאוחרות לתאו לקראת לילה נוסף, הלך משהו והשתנה בפניו. ולקראת ערב ביקש בקול האחר שנבט בתוכו באותו בוקר בבית-המשפט, ונבלע בו שוב בדרכם למשרד, והצטפץ מתוכו עכשיו בתחינה שפולה — ביקש כדור שינה כלשהו; ועוד לפני שבלעו לחלוטין עם כמות מים גדולה שינק בסלידה מספל הפלסטיק שניתן לו, שקע בכלבול החשוך — מינע — רחוש שתפח סביבו. — מ"הכדור" — אמר לעצמו תוך כדי התרחקות, וכבר שמע בכיור עם ההתפוקקיות שהולמות באבריו — עמוס שטיין — ממרחק צלול כל-כך — אתה נאשם שפעלת במחלת. בית משפט החברים דן אותך — (רק שלא יראו, שלא ירגישו מה קורה לי), אבל למה? אתם הרי יודעים שאני

הערה מאוחרת

במשך החדש החולף, הופיעו בכל-זאת השערות, בכמה מכתורות המשנה של העתונים היומיים בדבר "לחצים מגבוה" שהשפיעו על שחרורו המהיר של שיבטן. כך ששוב הוצב סימן-שאלה לא נעים לגבי חפזו המוחלטת. וודאי עוד ידובר בכך לא מעט בעתיד.

אשם — החייה מלאכותית של הסנסציה הישנה. — אבל מה בכל זאת היה? מהו מוכרח היה — שלב ז. — ואיך שלא השתנה — שלב ח. — קצת מחר יהיה להיפגש בהתחלה. ענין של רגעים אמנם, אבל בכל-זאת — אנשים גמישים מאוד רעי איוב — פלט, — מה? — נבהלה — שום דבר — קטע כבת-אחת, אלא שכתוכו המשיך לשחק בתמונה לאורך הדרך הגשומה — איזה כוח צברו וודאי ממפלתו. הנחמות הידידותיות-מטיפות שלהם. — כולם שוגים לפעמים, שיבטן — קולו של המנכ"ל בפתק המשומן ששלח לו — וסטירת הלחי המצלצלת שקיבלו בסופו של דבר. חבל שאין בסיפור שום רמז ל"אחר-כך" שלהם. איך הסתדרו עם זה? הוא מוכרח לעיין שוב בפרקים האחרונים — טיפות הגשם היכו חדות בגג המכונית, והים בטפחותיו הבטנוניות-כבדות הגיע עד הכביש כמעט. — שרק לא תעשי לי מסיבת שחרור — חרק, בכל כוחה החזיקה את ההגה מול הרוח הצדדית הקשה. "משאית של או"מ נסחפה לים לפנות-בוקר בגלל הרוח" — נזכרה ככותרת עתון הערב מאתמול. בפנייה לדרך הצרה המר-בילה לביתם, פסק הגשם לפתע כמו בחתך חד. ג'נטלמנית כתמיד, ירד לפתוח את שער החנייה, ובאותו רגע מעבר לדשא הרטוב, פרצה הקטנה לקראתו — אבא, ונעצרה בהשפלת מבט פתאומית. תמיד הציק לו קטע הילדים בסיפור התנ"כי ההוא. מדוע היו צריכים להיות הם התשלום הבלתי-חוזר עבור הנסיון האכזרי-מטופש?

ישראל אלירז

הילד שמת לצייר ג'מוס

ילד כאותו הילד שמת לצייר
ג'מוס ונצא לו פר כחל אני
בקצר פנימית בי פתאם מוצא עצמי
מתנסה בפדיה המתעוררת כמו אשר
בקרכת התותים המתים

שם, ליד הגומה, על
גבול הכמילה, יקרה כל שיקרה
קרה קרה (מלוא השמים כסף וכחל)
עבר החלום, נשקח הפרי, בא העפר

ולי נדמה, כמו לאספן תפוחים,
שצבע זוכר מהלך בגן
בעקבי אשפתך בדיוק ככל האפשר

משהו כמו-תנועה אחת
בקצרות כמו לילה נוכר בשק חפצים ישנים
פתאם ציק ציק מאנשהו ככראשונה השירים המכרים

אם זה ילד, אם אני כפילו

מי, שהוא אבי, אוהו ראשו, מצדד
אל הקוצים לדיק בנותי הפאב
מכסה פניו בעתון (לא ידבר)
ואת פני הדברים, אחר כך
טבק תרפי, לא להקיא לא לבלע,
וערק אנטימיות שעל-גבול הסכון
שם טורף הזמן ואין מציל

הילד (אם זה הילד, אם אני
כפילו) מציר לו באבק הערב
סיח למעוף, מלאכת מחשבת של
חלוף, אם לא למעלה מזה

ואבי מביט בי איך איך אני עובר לכדי
על פניו וקורא לי כטבע המזרח:
"בוא ליכל, אל תירג'ת עצמך
תראה איך שמה נראה"

מה בווער
אני נגש לקאות

כהיסוס איטי עברה את שארית הדרך, ואח"כ משכה כמו בהתרסה את כל קומתה הקטנה לעומת פניו שנכפפו אליה — אבא — הושיטה את שפתיה בעינים ביגרות.

כשלבש שוב את בגדי הבית הנוחים, שם לב שלא כל-כך רזה אפילו. נקב ועוד קצת כמררוח החגורה. אלא שמשוהו בפניו לא נראה לו בראי התגלחת המדוייק. כמו איש-שק בתנועת האישונים. כמהירות הסיר את משקפיו, לנקות את האד המעוות. הרגיש מאוד במבוכה שבהתייחסותם אליו, ברוך המוגזם. כאילו חזר מבית-חולים או מה. ועם-זאת, מבטם שודף אחריו בלי הפסקה. דורש הסבר מפורש. בלילה נרדם מיידית. עוד לפני שהספיק לכבות את מנורת הקריאה שלידו. ואולם שעה קלה לאחר-מכן, חזר הסיוט מתחילתו — קירות התא הטחובים, ריח האסלה. הפחד המשתק — אני גומר לך ת'חיים — מעבר לדלתות המסורגות — אני חונק אותך. — סוהר! — עיני אירה שנקרעות אליו מתוך משחת הלילה הלבנה — כשתרצה לספר — לוחשת ברוך נכונ-פסיכולוגי-כפיייתי — לא כוער.

למחרת השבת החליטו שטוב יהיה אם יחזור לעבודה כמה שיותר מהר. "לסגור עניין". — הפעם בוודאי תהיה קבלת פנים ופרחים — חיך לעצמו בלעג רחום, והמכתב שמאשר את זכויותיו בתור נאשם שזוכה, שכבר הוקרא לו בטלפון כפר-רמליות טקסית — בדבר חזרתו לתפקידו וקבלת המשכורת והביטוח עבור התקופה בה נעדר — ותהיה מבוכה רגעית-מושפלת, וכעין חיוך מתנצל, ומשפט התצוגה הראשון שלו — "החופש נגמר סוזי", אלא שממש לפני הטפיחה המסור-תית, תעצר ירו משום-מה —

ואיך-שלא-השתנה-בכלל — תתלחשנה הפקידות הקטנות, והוא יבין את הזדק-קותן העצומה לתודעת כוחו — מה שלא היה, ויבריא את עינו, שלא תצוץ בהן דווקא עכשיו התרוצצות האישונים המזורה; וכמובן — עתונאים שיבטן — בקולה המקצועי שגור — לא יכולתי למנוע — באותו חוסר-אונים של הבוקר האחר ההוא.

רמה יש לך לומר שיבטן?
ראיך אתה רואה עכשיו את הדברים שיבטן?
רמה יהיו סידורי הביקורת שתנהיג מעכשיו שיבטן?
וחקול האחר שבוקע מקולם — אין מפלט שיבטן. אין מפלט —
ולבדות חלולה שמתרווחת סביבו. עצמיותו הנפרדת, מתרחקת. הבוקי המצלמות שחוצים את עפעפיו הכבדים. צלצול הטלפון מקפיץ שריר בלתי-נשלט בצווארו. זה הזמן להתחיל — החליטו שניהם לאחר השבת. אלא שנשאר בו עוד שריד של הדחף הראשוני, להעלות את זכרי הרישומים שסימן בראשו בבוקר הראשון הקוא, לפני שיטושטשו ויהפכו לתרכיך כאוב אחד חסר פשר. ואולי היה זה סתם רצון בלתי מבוקר לדחות את ההתמודדות לעוד קצת. למרות אור הבוקר הבהיר למדי, הדליק את הנורה המחופה מעל דפי הניר שעל שולחנו הישן (חותמת המשרד המצועצעת בלטה בראשם באשליה תלת-מדדית) ותהה מאוד לגבי הפתיחה — האם לפרט בצורה ריאליסטית בוטה, ואולי ראשית יקבע את הקונספציה הכללית, עיקר המסר?

"איש נעצר — ניסה — כנראה בטעות. לחקירה משטרית. איש חזק. בעל עמדה. תוך שלושה ימים ושלושה לילות פקעו כטחנותיו. חפזו. כל שכבות המסכה שכיסו את פני הילד העלוב-דהוי-חלוש שהיווה את גרעינו הראשוני." ובכן, מה העלילה המיוחדת? — שאל את עצמו, משראה את השורות מתכחלות מולו. אדם גילה את חולשתו. ביג דיל. כל מחזה שני מאז וירג'יניה וולף. נגנן על אותם מיתרי שקריות שבענק העכברי. על צליל הפקיעה שבתחתית הבלון הנפוח. אלא שאולי זאת הנקודה — ניסה להצדיק את צורך הכתיבה שבו — עד כמה גדולה ההתפוצצות. עד כמה מאוס השרץ שנולד מהענק המבושם. איך-שלא-יהיה — סיפור באנאלי — שפט את עצמו ללא רחמים מיותרים, ואפילו משעמם למדי. בהקלה גדולה הניח לרעיון, ובלי משים, לפחות בהתחלה, החל מעלעל עצמיותו בתנין השחור המונח על שולחנו מאז. משתפס את משמעות מעשהו. המשיך במהירות ובכונה ובסקרנות רבה, עד שהגיע לסופו של אותו ספר נשכח — והיה אחר דבר ד' את הדברים האלה — קרא בתנועת שפתיים לחושה — ואדוני כרך את אחרית איוב מראשיתו — ויהי לו ארבעה-עשר אלף צאן וששת אלפים גמלים — ויהי לו שבעה בנים ושלוש בנות — כמו מטרונום מטורף החל פועל ברקותיו בקצב גובר והולך. וכאב נוקב-אטי זרם מעיניו פנימה אל עומק מעיו הצורכים — כותב תמים שלי — לחש עם החקפלות גוו מעל בטנו הנחתכת — מטומטם שכמוך — חישק שפתיו בארסיות מרושעת.

בהרת שמש שלווה ריצדה על המרצפת שלפני חדר השרותים המבהיק, אליו משך עצמו בייסורים גדולים. לפחות מבחינה זו, תענוג לחזור הביתה — התחייך תוך כאבו לאורך זרמתו הדקה —